

Atbilde uz J.Beļavnieku rakstu „Latvijas avīzē” 29.04.2013.

2013.gada 29.aprīlī „Latvijas Avīze” publicēja bijušā lauksaimniecības statūtsabiedrību asociācijas valdes priekšsēdētāja J.Beļavnieka rakstu „Pētnieki vai pasūtījuma izpildītāji?”.

Mūsu, kā konkrētā darba „Investīciju atdeves analīze Lauku attīstības programmas pasākumos” veicēju pienākums, ir norādīt uz rakstā minētajām faktu kļūdām un mūsu darba tendenciozo tulkojumu.

Pirmkārt, minētajā pētījumā ir runa tieši par investīciju atbalstu. Un tas ir fakts, ka šajā periodā (2007.-2013.g.) no visas lauku saimniecību projektiem piešķirtās sabiedriskās naudas 70% ir nonācis tieši lielajās saimniecībās, 20% vidējās, un tikai 10% - mazajās (lielums atbilstoši statistikas dalījumam). Savukārt, nodarbināto skaits sadalās krasī pretēji: 85% no lauksaimniecībā iesaistītajiem cilvēkiem darbojas mazajās saimniecībās, 9% vidējās, un tikai 6% - lielajās (CSP skaitīšanas dati). Vidējie ienākumi šajās grupās atšķiras vairākas reizes – protams, par labu lielajām. Turklāt ar atbalsta palīdzību lielās saimniecības ir no jauna uzcēlušas vai rekonstrējušas ievērojamu daļu no ēkām, nozīmīgi atjaunojušas tehniku, savukārt mazajās saimniecībās šie rādītāji ir ievērojami sliktāki (konkrēti dati atrodami pētījumā).

Tad kuras saimniecības būtu šādā situācijā prioritāri jāatbalsta, lai sasniegtu Latvijas lauku attīstības programmā definēto stratēģisko virsmērķi – „Pārticis cilvēks ilgtspējīgi attīstītos Latvijas laukos”? Lai cilvēki, īpaši jaunieši, būtu ieinteresēti palikt laukos? Lai arī mazajām saimniecībām radītu iespēju attīstīt ražošanu tiktāl, lai tajās ar darbu varētu gūt pietiekamu iztiku – gan lauksaimniecības nozarē, gan ārpus tās?

Protams, katrai mazai saimniecībai nav vajadzīga visa tehnika, tādēļ arī mēs iesakām tām dažādus atbalsta pasākumus, bet vai var apgalvot, ka tām vispār nebūtu vajadzīgs investīciju atbalsts? Daļa (taču – neliela) no šīm saimniecībām ir sekmīgi veikušas ieguldījumus un palielinājušas savus ražošanas apjomus, saņemot pavisam niecīgu (salīdzinot ar lielsaimnieku simtiem tūkstošiem) atbalstu – 1500 eiro ne ilgāk kā piecus gadus pēc kārtas. Tādēļ nav saprotams, no kurienes Beļavnieka kungam ir informācija par itkā 18 254 atbalstītām saimniecībām? Mēs priecātos, ja tas būtu īstenība, taču jaunākie Lauku atbalsta dienesta dati (uz š.g. 31.martu) rāda, ka LAP 2007.-2013.g. pasākumā „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” izmaksāti vien 5,7 milj.latu, atbalstot 1344 saimniecības (cik % tas ir no visām??)

Tāpat arī autora minētie skaitļi par vidējo atbalsta summu uz hektāru nav korekts interpretējums, jo tur ierēķinātas tikai modernizācijas (1.2.1.) pasākumā atbalstītās saimniecības, taču nav ņemts vērā, ka starp lielajām saimniecībām šajā periodā tādu ir 88%, bet starp mazajām – 1%...

Tādēļ gribētu ieteikt pašam Beļavnieka kungam ievērot savus vārdus - „ar skaitļiem nevajadzētu manipulēt”, jo izskatās, ka viņa rakstā ir darīts tieši tas.

Mēs piekrītam Beļavnieka k-ga rakstītajam, ka „Saimniecības varētu izmantot maksas pakalpojumus, ja lauku apvidos darbotos t. s. mašīnu ringi, pašvaldību uzņēmumi vai pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības.” LVAEI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa savos ziņojumos vairākkārt uzsvērusi lauksaimniecības pakalpojumu tirgus attīstības nepieciešamību laukos. Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam vērtēšanu nodaļa veic kopš 2009.gada, un nekad neesam snieguši vērtējumus, kas būtu pretrunā ar tagadējiem, lai arī, kas ir tikai loģiski, vērtējumu dziļums un ieteikumu saturs mainās darba procesā, ņemot vērā mūsu rīcībā esošo informāciju.

Mēs savā darbībā esam orientēti, lai maksimāli sadzirdētu pašus lauksaimniekus, tādēļ esam veikuši vairākas aptaujas, un arī šogad to plānojam darīt, tādēļ aicinām

lauksaimniekus būt atsaucīgiem, lai vēlāk citi nevarētu iebilst, ka nav prasīts, vai mazās saimniecības pašas vispār grib attīstīties? Protams, tas ir katra paša ziņā, taču mūsu pienākums ir parādīt situāciju tādu, kāda tā ir. Brīdināt par draudiem, kas vērojami pašlaik. Politikas lēmumu pieņemšana jau ir citu rokās. Mēs esam atvērti sadarbībai ar visiem lauksaimniekiem, taču nevaram kļūt par kāda interešu aizstāvi.

Var saprast Beļavnieka kunga emocijas šajā jautājumā, jo viņš pārstāv lielsaimnieku organizāciju, kas šajā jautājumā ir tieši ieinteresēta, atšķirībā no LVAEI pētniekiem, kuriem nav nekādas materiālās ieinteresētības, jo tiek pasūtīti pētījumi, nevis iepriekš noteikti rezultāti.

Dienas Bizness jau pasen rakstīja: "Jūlijs Beļavnieks - vīrs ar "caursitēja" spējām" ... "Jūliju Beļavnieku daudzi lauksaimnieki sauc par vīru, kurš prot aizstāvēt savas nozares intereses"¹. Tomēr šajā gadījumā iznāk, ka viņš ir nostājies tieši pret lielāko daļu lauksaimnieku, aizstāvēdams viedokli, itkā daudzmiljonu atbalsts no sabiedriskās naudas – tāpat visu mūsu nodokļu naudas - pienāktos tikai dažiem „izredzētajiem”.

Zinātnieku uzdevums ir redzēt tendences, novērtēt, kādi procesi notiek, kādas prioritātes ir jāizvirza. Situācija pašlaik nav tāda kā pirms desmit gadiem, un ir tikai loģiski, ja mainās arī prioritātes.

Tādēļ labāk, lai uzņēmēji nodarbojas ar uzņēmējdarbību, bet zinātnisko pētniecību lai atstāj pētniekiem.

¹ Jūlijs Beļavnieks –vīrs ar „caursitēja” spējām. „Dienas bizness” 2002.g.18.aprīlis.